

Balthazar Gérard (1584)

Gérard, Balthazar. Na de mislukte aanslag door Jean Jaureguy op Willem van Oranje in 1580 hadden nog vijf anderen vergeefs getracht de Prins te doden. Toen kwam Balthazar Gérard. Deze fanatieke Bourgondiër, geboren in Vuillafans gelegen in Franche-Comté, liet de Spaanse landvoogd Parma in maart 1584 christelijk weten, dat hij voornemens was Oranje te doden en de daar door koning Filips II opgestelde beloning van 25.000 dukaten en verheffing in de adelstand van de dader en zijn familie te verdienen. Via de hofprediker Villiers wist Gérard onder de naam François Guyon en met behulp van valse papieren en verhalen vertrouwen te wekken aan het hof van prins Willem, die hem zelfs als bode naar Frankrijk gebruikte. Voor een tweede reis naar dit land wist hij enig geld los te krijgen, zogenaamd voor kleding en schoeisel. Hij kocht er echter twee pistolen en kruit en kogels voor. Dat was de negende juli. Dinsdag, de tiende juli, had Oranje 's morgens met de burgemeester van Leeuwarden gesproken over Friese aangelegenheden. Toen het gezelschap zich naar de eetzaal wilde begeven, kwam Balthazar Gérard vragen of zijn paspoort gereed was. Hem werd verzocht na de maaltijd terug te komen. Toen zag de moordenaar zijn kans schoon. Haastig begaf hij zich naar zijn logement om de pistolen te halen en wachtte daarna in de hal voor de trap die naar boven leidde op de terugkomst van de Prins. Toen deze, vergezeld van de burgemeester en enkele dames en heren de trap afkwam, sprong Gérard te voorschijn en schoot. Door drie kogels getroffen stortte Oranje neer. Enkele ogenblikken later stierf hij.

De moordenaar trachtte te vluchten, maar werd gegrepen en op 14 juli 1584 gevonnis. Op het schavot, opgericht vóór het stadhuis, werd hem eerst zijn rechterhand, waarmee hij de daad had gepleegd, afgebrand. Daarna werden met gloeiende tangen stukken vlees uitgeknepen op armen, benen en dijen "daer sijn lichaem meest met vleisch becleet is". Vervolgens werd zijn hart uit zijn lichaam gesneden "ende in sijn ansichte geworpen", waarna het hoofd van het lichaam werd gescheiden. Ten slotte werd dit laatste gevierendeeld. De vier lichaamsdelen en het hoofd werden op de "bolwercken van der Haechpoorte, Oostpoorte, Ketelpoorte en Waterslootschepoorte uijtgehangen en zijn hoofd opte Schooltooren achter het logement des heeren Prince van Oraison op een staecke gestelt".

De familie van Balthazar Gérard die het geld opeiste, kreeg de 25.000 dukaten niet.

Wel werden zijn broers en zusters met hun nakomelingen in 1584 door Filips II in de adelstand verheven. En in 1590 kreeg de familie in plaats van het geld een drietal geconfisqueerde bezittingen van Oranje in Franche-Comté in pand.

Lit.:

- Nanne J. Bosma. *Balthasar Gerards, Moordenaar en martelaar*, (1983).
- C.D. Goudappel, E.J. Marico, H.K. Nagtegaal en D. Wijbenga. *Genealogische en Historische Encyclopedie van Delft*, deel I (1984), blz. 93, 94.

Afbeelding:

- Collectie Museum Het Prinsenhof, inv. nr. PDT 52.